

KATRAN

FİKİR, SANAT VE EDEBİYAT DERGİSİ

Hayalî İdeolojiler

Düşünce kafeslerinde mutlu muyuz?

BÜŞRA ERALTUĞ • ADEM ÇALIK • HÜSEYİN ÖZSU • NURAY YAY • YUNUS İDE •
ONUR DÖNMEZ • YİĞİT EFE YEŞİLÇİNAR • HİKMET NAZLI • DAMLA ÖZEREN • FURKAN DEMİR •
SERDAR ERDOĞMUŞ • MEHMET İNAN AYDINLIK • BETÜL • NİHAL ENVER • OZÂN EBEDÎ •
FATİH ÖZEL • SEDÂT TURAN • İREMSU VERGÜL • SEZER ATAÇ • ZEYNEP YAREN KARA •
MUSTAFA ÇINAR • FATMA ÇİMEN • BULUT • MUAZZEZ SILA • ARİN SERA • İKRA NUR GÜRAY •

KIRMIZI KARANFİL EKTİK, KATRANIN BAĞRINA

GENEL YAYIN YÖNETMENİ:
NURAY YAY

EDİTÖR:
NURCAN TOPAL-SEVAL TUNÇ-
İREM KARABACAK

KAPAK TASARIMI:
UÇUŞKAN ÇELEBİ

MİZANPAJ/DİZGİ:
NURAY YAY-SERDAR ERDOĞMUŞ
CANAN GEÇGEL-ELİF İPEK

ESERLERİN
SORUMLULUĞU ESER
SAHİBİNE AİTTİR.

ESERLERİNİZİ
KATRANDERGİ@GMAIL.COM
ADRESİNDEN BİZE İLETEBİLİRSİNİZ .

NOT: Dergi içindeki görseller yapay zeka ile hazırlanmıştır.
Bunun insan eli çizimler kadar iyi olmayacağını biliyoruz
ancak küçük bir ekibiz. Beğenmeniz dileğiyle...

İÇİNDEKİLER

PERİ KIZI VE DEVLERİN TEZAHÜRLERİ ÜZERİNE	NURAY YAY	8
YAPISÖKÜM	FATMA ÇİMEN	11
HAYALİN GÖLGESİNDE DÜŞÜNCE	BÜŞRA ERALTUĞ	13
GÜLÜMSEYEN ACI	ADEM ÇALIK	14
YILDIZ TACİRİ	NURAY YAY	15
BİR YAĞMUR TANESİYLE HÜZÜN	HÜSEYİN ÖZSU	16
KARANFİL BİLİR	SERDAR ERDOĞMUŞ	17
BİRİ MÜJDELER	ONUR DÖNMEZ	18
OLMASAYDI	MUSTAFA ÇINAR	19
CUMHÛRİYET	OZÂN EBEDÎ	20
KÜLLERİNDEN DOĞAN IŞIK: CUMHURİYET	BÜŞRA ERALTUĞ	22
CUMHURİYET	YİĞİT EFE YEŞİLÇINAR	23
BU VATANA NASIL KIYDILAR?	DAMLA ÖZEREN	24
BOZMA(DAN) YAPBOZ	HİKMET NAZLI	25
ŞİİR	FURKAN DEMİR	26
ZİHNİN KIYISINDA	MEHMET İNAN AYDINLIK	27
TAM YANINA	BETÜL	28

İÇİNDEKİLER

SoS	FATİH ÖZEL	29
ŞİİR	SEDAT TURAN	30
YANILSAMA	İREMSU VERGÜL	31
MİTRALYÖZ	NİHAL ENVER	32
(HASBİHAL)	SEZER ATAÇ	33
A,B SIRALI İKİLİ OLMAK ÜZERE...	NURAY YAY	34
GÖNÜL	MUSTAFA ÇINAR	36
GARANTİCİ	ZEYNEP YAREN KARA	37
UZUN SÜRE	BULUT	38
ESRİMEK İSTERİM (SÛZ U SEKR)	SEZER ATAÇ	39
YOKLUK KADAR VAR	MUAZZEZ SILA	40
BU DÜNYA	YUNUS İDE	41
ÜTOPYA	ARİN SERA	42
KOSKOCA BİR HÜSRAN	İKRA NUR GÜRAY	43
ŞİİR	SEDAT TURAN	44
KATRANFİL KONUŞUYOR		45

KATRAN'DAN SELAM,

“İnsan, anlam arayan bir hayvandır,” derler. Peki ya bulduğu anlam onu yiyip bitiriyor ve hatta esir alıyorsa?

Bu kelimeleri okurken aklınıza yalnızca siyasi manifestolar veya uzun dogma listeleri gelmesin. Hayalî ideolojiler; bir gruba, bir fikre, bir gelecek tasarısına duyduğumuz inancın bireyi yok sayacak kadar kutsal bir puta dönüşmesidir. Bu put bize bir aidiyet, bir kimlik, hatta bir yaşam amacı vaat eder. Karşılığında ise sorgulayan aklımızı ve eleştirel vicdanımızı ister. Biz yine sorgularız ama o inancın penceresinden. Biz hâlâ vicdanlıyızdır ama inancımız el verdikçe.

Bu putların tapınağı sadece siyaset değildir. Bu put, bazen “mükemmel olmak” zorunluluğunun neoliberal dinidir. Bazen de “bir amaç uğruna” kendi hayatımızı ve başkalarınıninkini harcamayı meşrulaştıran bir fedakarlık kültürüdür.

Bu sayının konusu “hayalî ideolojiler”.

Kırmızı karanfillerle dolu bir hayatınız olsun. Keyifli okumalar dileriz...

BAŞLARKEN...

İDEOLOJİLER "BİREYLERİN GERÇEK
VAROLUŞ KOŞULLARIYLA KURDUKLARI
İMGESEL İLİŞKİNİN TEMSİLLERİDİR."

-CARSTEN BAGGE LAUSTSEN- FİMLERDE SOSYOLOJİ

PERİ KIZI VE DEVLERİN TEZAHÜRLERİ ÜZERİNE

Nuray YAY

“

VARSIN "ONLAR" DEDİKLERİMİZ UZAYLILAR OLSUN.

”

Bir şeyleri kavrayabilecek yaşa geldiğimizde ailelerimiz olmasa da toplum tarafından bize seçenekler sunulur. Dinler, yönelimler... MFÖ'nün deyiimiyle "idiotlojiler".. Seçenekler boldur. Seçeriz ve bunlarla toplumun kabul edeceği 'kimliğimizi' oluştururuz. Bu dayatmaların ne kadar acı verici olduğuna burada değinenemeyeceğim. Bu yazının konusu sunulan seçeneklerin gerçekliği üzerine. Hatta daha çok milliyetçilik fikri üzerine. Evet seçenekler... Ya dev olacaksın ya da peri kızı. Merak etmeyin bize en ayrıntılı şekilde devlerin ve peri kızının ne olduğunu anlatırlar. Hatta bunu objektif şekilde öğrenebilirsiniz. Ancak insan olarak paradokslardan kaçtığımızdan mıdır bilinmez; bunların gerçekliği ve nedeni üzerinde çok durmayız. Konu buna geldiğinde hepimiz ideolojilerin başlangıcını reddeden birer ateist kesiliveririz ki kabul edeyim, haklı olarak bunu yaparız. Çünkü bağlanacak bir şeyler ararız. Din, bizi tek başına tatmin etmez; dinî inancı olmayanlarımız bir başka dayanak arar. Mesela milliyetçilik, bana sorarsanız dünyanın güzelliğine duyulan bir umudun ürünüdür. İnsanda bir aidiyet duygusu oluştuğunda koca dünyada tek bir baş değil, bin baştan oluşan ordu olur. Bu ordunun bir yöneticisi yoktur, varsa da ölmüştür. Yani otorite yoktur. Siz hiç milliyetçi insanların bir anda 'Bu milletin yöneteni benim. Bu ulus benim etrafımda birleşecek!' dediğini duydunuz mu? Aklı başında kimse bu hakkı kendinde görmez zaten. Bu tür hayali kimliklerin siyasete bağlanması da ilginçtir bu yüzden.

Şu ana kadar savaş çıkardığı kadar savaş kazandıran da insanların içindeki milliyetçilik duygusuydu, diyormuşum. Tabi ki de hayır, duygu falan değildi. Bunlar az önce bahsettiğimiz peri kızı ya da devlerdi. İkisi de aslında yok. Aslında hayalî. Anderson'un da bahsettiği gibi milliyetçilik, birbirini hiç görmeyecek insanların zihninde kurduğu bir bağ, bir toplam hayalidir. Doğal olarak bir otoritesi yoktur ve pek tabii refaha erdiricidir. Elbette yönlendirici unsurları vardır; edebiyat, sanat, medya, eğitim gibi. Ancak kimse bu hayalî topluluğa katılmak için baskı oluşturmaz. Bir hayalin peşinden gitmek isteyen herkes-bunu kötü anlamda söylemiyorum çünkü gerçekten de hepimiz bir hayale bağlıyızdır- özgürce seçer. Hobsbawm'ın söylediği gibi "icat edilmiş bir gelenek"tir. Nitekim kendisinin ve Terence Ranger'ın çalışmaları, milli bayramların, törenlerin ve kahramanlık hikayelerinin, ulus inşa sürecinin bir parçası olarak nasıl şekillendirildiğini gözler önüne serer ki bu da bir ihtimaldir. Daha birçok ihtimal var.

Mesela Marx'ın din hakkındaki sözlerini hatırlayalım: "Opium for the masses" tabi burada konumuz din değil. Ancak içine dinin de karıştırıldığı bir hayali cemaat olduğu için buna 'halkın afyonu' demek hiç yanlış olmaz. Hatta Marx'ın 'afyon' metaforu, günümüzde Slavoj Žižek'in işaret ettiği gibi, doğrudan ideolojinin işleyişi için de geçerlidir. Milliyetçilik, bize sadece bir yanılsama sunmakla kalmaz, aynı zamanda bu yanılsamanın gerçekliğimizin ta kendisi olduğuna inanmamızı sağlar. Bu gerçek otoritelerin işine gelir çünkü var olan sorunların üzerini örtmek için otorite(ler) "biz" kelimesini çok kullanır. George Orwell'in tabiriyle, milliyetçilik 'iktidar açlığının kılık değiştirmiş hali' olabilir ve en tehlikeli haliyle, eleştirel düşünceyi bastırarak kitlesel bir psikoloji yaratma potansiyeline sahip olabilir. Yine milliyetçilik ve ulus bilinci geçmişte insanları savaşta seferberliğe davet için kullanılmıştır. Şimdi "Tamam da biz zaten Kurtuluş Savaşı'nı bile böyle kazandık, sorun ne? Ne diye reddetmeye çalışıyorsun?" diyebilirsiniz. İşte sorun tam da burada başlıyor.

Evet, Kurtuluş Savaşı, bir "biz" duygusunun, o "hayali cemaat"ın zaferidir. Bu reddedilemez. Ancak bir aracı, onun bir zaferi için kutlarken, aynı aracın bir yıkım için kullanılabileceğini de unutmamalıyız. Bir bıçak hem ekmeği böler hem de can alır. Milliyetçilik de böyledir; hem kurtarıcı bir güç hem de sınır tanımaz bir canavar olabilir.

Sorun milliyetçiliğin kendisinde değil, onun ne zaman "peri kızı"na, ne zaman "dev"e dönüştüğünü ayırt edemeyişimizdedir. Sorun, bu güçlü afyonun, gerçeklikle olan bağımızı koparmasındadır. Çünkü milliyetçilik peri kızıyken 'onlar' dev olur. Ancak peri kızı ve dev yalnızca masalarda apayrıdır. Biz masalda değiliz. Ya peri kızı olan milliyetçilik deve dönüşürse? I. Dünya Savaşı'nın görünen sebebinin hatırlayın. Birinci sorun: "Biz" dediğimizde, "Onlar"ı yaratırız. Alman düşünür Carl Schmitt'in de ısrarla vurguladığı gibi, siyasal olanın en temel işlevi, kaçınılmaz olarak bir 'dost-düşman' ayrımı yaratmaktır. Milliyetçilik de bu kaçınılmaz mekanizmanın en güçlü tezahürlerinden biridir. Çünkü zaten siyaset çoktan oluşmuş...Bulaşmıştır...

Kurtuluş Savaşı'ndaki "biz", emperyalizme karşı duran bir halktı. Peki ya bugün? "Biz" dediğimizde, içimizdeki hangi "onlar"ı dışlıyoruz? Komşumuzu, farklı düşüneni, aynı topraklarda yaşayan ötekini mi? Milliyetçilik, kolayca kendi içimizde bir düşman yaratmaya evrilebilir. İşte o zaman, birleştirici olan "baş ordusu", linç edici bir çete haline gelir. En kötüsü "biz" olup da kazandıklarımız bir gün dışladıklarımızca geri alınabilir.

İkinci sorun: Tarihi, bir efsaneler dizisine indirgememizdir. Kurtuluş Savaşı'nı sadece bir "milli mücadele" olarak anlatırsak; içindeki sosyal, sınıfsal, fikri çatışmaları görünmez kılarız. O savaş, aynı zamanda bir imparatorluk enkazından modern bir ulus inşa etme çabasıydı ve bu süreçte kendi içinde de acımasız "peri" ve "dev" kavgaları yaşandı. Milliyetçilik, bu karmaşık tarihi, sindirilmesi kolay bir masala dönüştürerek geçmişle yüzleşmemizi engelleyebilir. Yani şu otoritesi olmayan milliyetçiliğin düşmanı her daim olmuştur ve olacaktır.

Peki, neden reddetmeye çalışıyorum?

Milliyetçiliği tümüyle reddetmek için değil. Onu körü körüne kucaklamamak için. Onun bir hayal olduğunu asla unutmamak için. Bizi bir arada tutan bu güçlü hikayenin, aynı zamanda nasıl bir ayrıştırma silahına dönüşebileceğinin farkında olmak için.

Atatürk'ün 'Ne mutlu Türk'üm diyene!' cümlesi... Tarihçi Şükrü Hanioglu'nun da altını çizdiği gibi, Atatürk'ün 'Türk' tanımını, etnik bir aidiyetten ziyade, modern bir yurttaşlık bağı oluşturmayı hedefleyen, birleştirici bir projeydi. Ancak ne yazık ki bu ideal zaman içinde ırkçılığa doğru evrilmiştir. Hatta sanırım bu durum günümüzde çok daha yaygın ve çoğu zaman etik çerçevede bile meşru sayılıyor.

Belki de mesele, "peri kızı" ya da "dev" olmayı seçmek değil, iki tarafın da aslında tek kişilik bir tiyatrodan aynı kişi tarafından canlandırılan karakterler olduğunu görebilmektir. Gerçek mücadele, bu sahnenin dışına çıkıp bize dayatılan bu ikili oyunu reddederek insanı -soyut "vatandaş"ı değil, etten kemikten bireyi -merkeze alan yeni bir dil kurmaktır. "Biz" dediğimiz toplulukla tüm insanları kapsamaktır. Varsın "onlar" dediklerimiz uzaylılar olsun.

Kurtuluş Savaşı bir "biz" duygusuyla kazanıldı. Peki ya şimdi? Asıl soru şu: Daha adil, daha özgür bir geleceği, yine aynı "biz" ve "onlar" hikayeleriyle mi kuracağız, yoksa bu kadim ikiliği aşmanın bir yolunu bulabilecek miyiz? Evet bir ikilik olmadan zaferin sevinci olmaz. Ama buna gerek var mı? Her daim çatışma gerçekten gerekli mi? Biz yalnızca insan olma kimliğimizle yaşayamayacak mıyız? Milliyetimizi elbette seveceğiz ama bir kimlik olarak değil. Ben Türküm, Lazım,Çerkezim... dediğimizde kimse bunu kimlik olarak görmemeli. Bir kader gibi. Bir memleket gibi... Ancak bir memleket sevgisinden üstün bir sevgi ve bağlılıkla sevmeliyiz.

YAPISÖKÜM

Fatma ÇİMEN

“İNSANLIK İLK İZAHINI GİTMEKLE YAPMASAYDI EĞER TANRI'YI DAHA ERKEN YARATIRDI.”

Rüzgârı kendine neşreden derin bir zuhur içinde, çöl yahut çay serinliğinde ensesinden tanıdığımız insanlar ülkesine...

Giderken içinde kalmak olan tüm araflar gibi, belki aşk gibi, belki anneni affetmek gibi ya da ses olsun diye açtığın radyoya beş yaş ağlamak gibi... Hoşça kal diyemeyen herkese kalmak, yük gibi...

İnsanlık ilk izahını gitmekle yapmasaydı eğer tanrıyı daha erken yaratırdı. Ne vakittir ki bizler mağara duvarlarına resimler çizen eflatun yergisi bir sanat neşesi ile mamut avı arasında kalmış enfes çocuklardık. Gitmek, var kalmanın en meşru tefekkürüydü. İnsan gittiği yerden değilse de giderken ki endamından mazurdu. İnceltilmiş yollarda damıtılmış duygulara

zuhur eden mühim ruhlarımız, seyreltilmiş ayrılıklar arasında Napolyon'u seferden beklerken Olympos'ta ise İthake ile zambak beslerdi.

Çünkü sevgili iklimim, gitmek eylemi kalmayı en çok istediğin yerde kalma eylemini bahşettiğin zaman bunu kabul etmeyen sancıyla başlar. Acz eden sancı değil, kabul edilmeyen bekleyiştir.

Ne var ki biz doğanın bir parçası olarak da gitmeye mahkûmuz. Su gibi, kuşlar gibi, mitlerle aynı kuramda göç ediyoruz. Doğada hayatta kalmak ve besin zincirinin bir parçası olmak gibi bizler de hayat üçgeninin en alt tabakasında yer alan en temel ihtiyacımız olan çayı, histerik bir anlam arayışı ile baş ağrısı resitalinde 'bu sancıyı acaba yanlış tanrıya mı bahşettik' düşüncesi ile yudumlarken hoşça kaldık mı diye sormalıyız kendimize. Belki o zaman bir orman perisi, bize yaşayan çocuklarla dolu bir ülke verir. Sahi hoşça kal ülkesi gidenler için mi yoksa kalanlar için mi?

Ben tuncun devrinden bu yana kışın ilk soğuğuna değin yalın ayak koşmuş bir çocuğum, Limon ağaçlarına şair isimler veririm, kurumaz zira periler, Fransa ve tanrılar gün ışığını 8 dakika geç görmekle tezahür edebilir ancak. Anlarsan cümlenin yarısı yanık. Bu yüzden kımıldanış yine hoş kalır bize. Bir yere gitmeden varmanın izahını göçebe kuşlar yapacaktır bize. Siz yeter ki 'güzellik sokaktadır' diye nüksetmeyi hatırlayın.

Ben Beyazıt'ta bir cami avlusunda güvercinlerin konduğu şadırvana akan suyun yönünü hafif sola kıran rüzgârım. Camus'un saçması, benim ülkemin imgesidir ancak.

HAYALİN GÖLGESİNDE DÜŞÜNCE

Büşra ERALTUĞ

“SORGULAMAK, YERİNİ İNANMANIN HUZURUNA BIRAKIR.”

İnsan zihni, bazen gerçeğin ağırlığını taşıyamadığında onun yerine düşler kurar. Bu düşler; zamanla bir düzene, bir inanca, bir düşünce sistemine dönüşür. Başlangıçta yalnızca anlam arayışı olan şey, bir süre sonra kendi kurallarını koyan bir yapıya evrilir. İnsan düşünceyi doğurur; sonra düşünce, insanı biçimlendirir.

Her inanç, özünde bir hayalin toplumsallaşmış biçimidir. Hayal, insanın içinden doğar; fikir, onun dışı vurulmuş hâlidir. Bir zihinde parlayan kıvılcım, başka zihinlerde yankı bulur, bir akıma dönüşür. Fakat her ışık biraz da gölge üretir. Aydınlanmak isterken yanmak da mümkündür. Bu yüzden tarihin en yüce düşünceleri bile içinde bir yanık izi taşır.

İdeolojiler işte bu yanık izlerinden doğar. Çünkü insan belirsizlikten korkar; anlamın kaybolduğu yerde yeni anlamlar üretir. Bu üretim, bir süre sonra bir sisteme dönüşür. Başta yalnızca bir fikir olan şey, zamanla bir kimlik hâlini alır. Fikir, insanı tanımlar; insan da o fikirle kendini tanımlar. Fakat bu karşılıklı bağ, çoğu zaman fark edilmeden zincire dönüşür.

Düşünce, insanın eliyle kurulur ama sonunda insan o düşüncenin mahkûmu olur.

Bir düşünce, genellikle bir eksiklikten doğar: adaletin, eşitliğin, sevginin, kimliğin

eksikliğinden. İnsan bu boşluğu doldurmak ister, ama doluluk bazen yeni bir boşluğa dönüşür.

Zihin bir anlam bulduğunda rahatlar fakat o anlam zamanla kendi katılığında donar.

Sorgulamak yerini inanmanın akışına bırakır. Bu akış zamanla kendini bir bataklığa dönüştürür. “Neden böyle inanıyoruz?” sorusu unutulur. Düşünce son nefesini verir; bundan sonra yalnızca kendi fısıltısını duyar.

İdeolojiler, bir anlamda insanın ortak düşleridir. Onlar, bir grubun aynı masala inanma biçimidir. Masallar gibi başlangıçta iyidirler; karanlığa anlam verir, dağınıklığı hikâyeye dönüştürürler. Ama zamanla masal, anlatıcısını unuttur. Hikâye, gerçeğin yerini alır. İnsan, hayalin içindeki düzeni gerçeğin karmaşasından daha güvenli bulur. Oysa hayat, hiçbir zaman bu kadar düzenli değildir.

Her düşünce sisteminin kalbinde bir hikâye yatar. O hikâye insanı bir arada tutar ama bazen gerçeğin üzerini örter. Çünkü insan çıplak gerçeği değil, anlamı paylaşmak ister. Gerçek çoğu zaman soğuktur; ama anlam, sıcak bir barınaktır. Bir fikre inanmak, bir hikâyeye inanmak gibidir aslında — mantığın değil; aidiyetin ürünüdür.

Zamanla düşünceler, dünyayı görme biçimimize dönüşür. Artık insan, gerçeği değil; kendi düşüncesinin aynasında yansıyan görüntüyü görür. Çünkü fikir yalnızca düşünmeyi değil, görmeyi de biçimlendirir. En sessiz yanı da budur: fark ettirmeden sınırlar çizer, içimize yerleşir.

Belki de sorun düşüncelerde değil, insanın anlam arayışındadır. Çünkü insan, inançsız kalamaz. Boşlukla yaşamak, varoluşun en ağır yüküdür. Bu yüzden, en rasyonel zihin bile bir tür inanç taşır. Bilim bile kendi içinde bir güven duygusuna yaslanır: “Evrenin anlaşılabilir olduğu” inancı. Her sistem, bir anlamda kendi masalını kurar.

Fakat insan, kendi kurduğu anlamın içinde kaybolmamalıdır. Düşünceler bir sığınak olabilir ama hapishaneye dönüşmemelidir. Onlara körü körüne bağlanmadan da yaşanabilir. Fikirleri bir tapınak değil, bir köprü gibi görmek... Onların üzerinden geçmek ama altında kalmamak. Belki o zaman, düşünceler bizi zincirlemez; kanat verir.

Çünkü insan, hayal kurmadan var olamaz. Ama her hayal, gerçeği anlatmaz; bazen yalnızca on duyulan özlemi fısıldar. En olgun düşünce, kendi hayalinin sınırlarını fark edebilendir. Hayalin büyüsünü koruyup, onun gölgesinde kaybolmamayı başarabilen...

Hakikat hiçbir kalıba sığmaz.

O, insanın içinde sessizce duran bir kuşku gibidir.

Ve belki de en doğru düşünce, hiçbir düşünceye bütünüyle teslim olmayanındır.

GÜLÜMSEYEN ACI

Kırık saatlerden öğreniyorlar zamanı ve telaşsızlığı
Masumiyet sofraları için yarım yamalak dualar ediyorlar
Geçmiş bir yaradır, kalbi sızlatır ama çoktan kabuk bağlamış
Gözyaşı ihtimalleri için defterler tutuyorlar renkli kapaklı
–Gülümseyen bir acının fotoğrafını hatırlıyor musunuz?
Aynalarda sahte tebessümler taşısa insanlar yanlarında
Çatlak kalpleri onarıp sevgi için uğraşsalar usulca
Toprağı incitmeyen umutlar kursalar yıkıntıların üstüne
Ve pratik bir şefkat bulsalar kendilerine mesela yorulmasalar
–Bir yarayı şarkıya dönüştüren birini hatırlıyor musunuz?
Lambaların ışığı her evin ay sonu yalnızlığını aydınlatıyor
Hüzünlü şairler dar sokakları seviyor yahut solgun yüzleri
Çok uzak değil dün, gülerek ağlayan o genç kadınlar
Kalbin karanlığında tek bir yıldızın altında uyuyorlar
–Bir kahkahanın içinde gizli gözyaşlarını hatırlıyor musunuz?
Çok geride değil savaşların ağırlığı ve daima ağır günler
Orta halli umutlarla pişmiş bir hayat gibiydi bazı öyküler
Kaç kere kırıldık: Gülümseyen acılar var hayat derslerinde
Çok geride değil unutilan sevinçler nasıl hatırlanmalı yahut unutulmalı
–Acıya şeker katan bir çocuk hatırlıyor musunuz?
Yahut genç kızların en büyük derdi defterlerinin kenarındaki çizimler
Ah büyümek isterler ama büyüdükçe küçülür hayalleri
Genç erkeklerin kalbinde dünyayı yakacak umut kırıntıları
Sonra yaralarını sanal dünyada arayacaklar birer birer
–Kırık kalbine nazar boncuğu takan birini hatırlıyor musunuz?
Bir çeşit acıyı kutlama biçimidir yaşarken tebessüm etmek
Ve şiir yazmak da bazen gözyaşını gülüşe katmak içindir
Herkesin gizli anayasasıdır: Bir de saklı yarasıdır
İnsanların kendini onarmak için bin küçük baharıdır
–Kendi yarasına papatya diken birini hatırlıyor musunuz?
İnanın bu hikâyeleri ben uydurmuyorum gerçekten
Oluyor bunlar ve oldu ve olacak, bir yerlerde hep var
Beni savunacak tek silahımdır: Sadece şiir yazabiliyorum
Ve acının tebessümüyle barışmanın tek doğasıdır: İnsan olmak
–Hiç gülümseyen bir acıya şiir yazıldığını hatırlıyor musunuz?

Adem ÇALIK

KATRAN KALEM

YILDIZ TACİRİ

Gece denen kara panjuru yırtmış
Biri yalın ayak yıldız topluyor avuç avuç
Ellerinde umutlar, sevinçler ve diğerleri,
Pazarlık ediyor takımyıldızlarıyla:
"Bir sabah eder bu kadar ışık"
"Bir sabahla olmaz tüccar,
Bir ömür etmeli topladığın ışık"
Mahzun gidiyor, topuğunu yakarken karanlık
Ellerinde umutlar, sevinçler ve diğerleri...

Bugün yüksek doz yıldız alıp
Son verecekmiş yararsız varlığına
Ana rahmi karanlığına bedeni peşinatsız...
Söylenene göre pek mutluymuş
Yıldızları toplamış Ay kalana kadar
Gelmesin diye ardından bir can daha
Ve tükürsün diye yüzüne Karanlık Ağa

Ey karanlığa yalın ayak basan yıldız taciri!
Fedakarlığın değil sana bunu yaptıran
50'ye katlanmış A4 gecelerde yıldızsız yaşayan
Bir yalnız insandan
Bir imandan kaçışındır onları toplattıran
Ama 51 olmayacak, o kağıt güneşe varmayacak
Sökmeyecek beklenen şafak asla!
Sayende hem şafaksız hem yıldızsız kalacak
Altı duvarlı bu Dünya

Nuray YAY

KATRAN KALEM

BİR YAĞMUR TANESİYLE HÜZÜN

Bir yağmur tanesine yazılır mısın sen
Neden sen ey hüznün
Dönüp sığındığım ateşle kutsal mabet
İsa'dan bu yana kendinle getirdiğin
Çok daha öncesi belki de
Hüznün iç acılarla toplamı senin
Neresinden tutsam yıkılmaya mahkûm tahtının
Nuşirevan'ı yok bu zalim çağın
Kazılır derinden derine
Yaşayan bir can bulma umuduyla belki de
Ve dalır parmak uçlarımda şairi hüznün
Belki de bendim diye zalimi çağın
Ama öldürülen ben
Öldüren sen
Hem de kaç kez bilmeden
Yoktu muhasebesi hayatın
Yoktu hesabı çocukluğumun
Bana masalı öğretti hayat
Öncesinde matematiği öğretmeden
Şimdi ne istersin daha
Bırak çocuklara beni
Çünkü hepsi ayrı bir güzel
Bu çağın melekleri
İsimlerini söylemeyeceğim burada
Onlar anlar zaten beni
Çocuk dediysem hepsi ayrı birer güzellik
Yeri gelir yoldaşı olur bir an olsa da yüreğimin
Gözlerindeki ışıklarıyla
Gözlerinden, gözlerinden öptüklerim
Can yoldaşları ömrümün
Nereden nereye getirdim
E benim iç acılar toplamım var
Ve de anlatamadığım suskunluklarım
Bırakıyorum buraya bir parçasını
İstemedim bu zalim hüznü ben...

Hüseyin ÖZSU

KATRAN KALEM

Karanfil Bilir

Ellerin nasırıyla yeşerir direniş,
Bir avuç toprakta bin yürek çarpar.
Her kopan daldan yeni bir filiz...
Karanfil bilir,
Ağaç kesilse de kökleri yeri sarsar

Biz, küçük ve bodur karanfillerdik.
Kanla sulanmış topraktan
Her yaz yeniden
Her yaz yeniden doğan...
Üstümüzdeki kırmızıydı işte,
İnsanı, insan olduğu için çağıran

Herkes çelikten bir sabahı beklerken
Kurşun geçirmezdi karanfiller
Hüzün çektiği anda içine bir çocuk,
Kararmış da olsa toprak,
Yanında hep bir karanfil biter!

—Karanfil bilir
Bilir umudun sancısını
Ve hüznün vazgeçilmezliğini—

Serdar ERDOĞMUŞ

Biri Müjdelere

Gece ağır bir dalga gibi savrulur da uzar
Pencerelerde mavi susuş,
Masada ekmek kırıntıları.
Müjde dediğin bazen
Kımıldamasıdır kendi kendine şehrin
Kimseye fark ettirmeden.

Suyun üstünde bekleyen yüzler
Toplanır rayların siyah çizgisinde,
Bilirler yola çıkmak için
Önce beklemek gerektiğini.
Bir gün belki de çoktan
Geçmiş olan bir gün
Duvara yazılmış bir ayeti okurlar
Sessizce, gökteki yıldızlar düşmez
Yerlerine izinsiz.
Gökyüzünden gelmez
Çünkü gerçek
İçeride büyür,
Yer açar kendine karanlık
Teslim edilirken
İnce ince sızan ışığın şerrine.

Taşın içinden fışkıran aslında bir
Sorudur. Musa' nın değneğiyle.
Ama cevap, taşta titreşerek yankılanır
Orada sabır
Atar damar çıplaklığıyla,
Hurma ağacından o rahmin sallandığı
Suret suret gölgeler birbirinin üzerine
atlayıp
Tamamlanırlar aynı sabahta.
Boş odada saat gibi tıkırdarken
Yalnızlık vinçleri bu şehrin ağır ağır
Uzun bir duanın harfleri olup asılırken
Havaya
Dudağımda bir an açılıp kapanır içinde
Gültaşayan sessiz bir ağıt.

Hani güller diyorum
Onlar bize fazlasıyla anlatıldı
Şimdi rengi olmayan bir çiçeği düşün,
Bilmediğin adını.
Kokusunu yaklaştıkça duyduğun,
Kendi nisanında yeşeren
Toprağın altında biriktirdiği:

O halde bundan sonra
Kimse acele edemeyecek.
Acele buharı olup uçtu zamanın.

Gece ağır bir dalga gibi savrulur da uzar
Oradan koridorlar ustalıkla yürür bu
Yana, süslemedir o eski bir
Elyazmasında kalan: düşünelim
Diyeceksin, dile gelmeyecek, inanmak
Bir şeylere şimdi.
Daha mantıklı gelecek.
Ve evet, tam şimdi
Dalın ucunda açan taze filiz,
Kayalara çarpıp dönen küçük ırmaklar
Gibi bir anda serinleyecek.

Şimdi duy.
Çünkü kelimelerim daha yükseğe
Çıkmayacak..
Ama karışacaklar tek hecelik rüzgara
İsabetle kalbine dokunan.
Artık her şey yaşanacak
Gelişmediğimi göreceğiz hiçbir şeyin
Kapı aralandığında,
Orada raylar daha okunaklı olacak
Yıldızlar daha yakın

Ve sen
Beklemenin ortalığından geçip
Kendi adınla karşılaştığında.

Onur DÖNMEZ

Olmasaydı

Ecel gelse of demezdim
Şu ayrılık olmasaydı
Yıkılıp da devrilmezdim
Şu ayrılık olmasaydı

Fırtınalar savurmazdı
Ateş değse kavurmazdı
Gönül yâre darılmazdı
Şu ayrılık olmasaydı

Yar sevdası çetin imiş
Anca çeken bilir imiş

Çelmelere takılmazdım
Üçe beşe satılmazdım
Mustafa'yım yıkılmazdım
Şu ayrılık olmasaydı

Mustafa ÇINAR

KATRAN KALEM

CUMHÛRİYET

Türk ordusuna ağır koşullar dayatılmıştı
Otuz Ekim bin dokuz yüz on sekiz'de Mondros'la
Vatan kılınan kutsal topraklar ki kanımızla
İtilaf devletlerince gîzli paylaşılmıştı

İmza edilen mütârekeyle müstemlekeler
İşgâl edebilecekti her zamân memleketi
Osmanlı'nın Anadolu'daki hâkimiyeti
Son bulunca fiilen, atağa geçti ülkeler

Yûnân ordusu İzmir'i işgâl eti evvelâ
Târîhe geçti katliâmcı olarak, yâğmâcı
Bîzans İmparatorluğunu diriltme amâcı
Taşıyordu bu düşünce ve sönmemişti hâlâ

Frânsız, Ermenî çeteleri güneyden girdi
Ûrfâ, Maraş, Kîlîs, Antep, Adanâ ve Mersîn'i
İşgâl ettiler. Gâye Türk'e bildirmek dersini!
Allâh'ım! O ne meş'um ne karânlık bir devirdi?

“On dokuz mayıs bin dokuz yüz on dokuz'da” vardı
Ümît ile Sâmsûn'a Mustafa Kemal Atatürk.
Başlattı yurttta topyekûn bir direniş. Özgürlük
Türk'ün kanında vardı. Yoksa o, nasıl yaşardı?

Havzâ'da, Amâsyâ'da genelgeler yaptı önce
Erzurûm ve Sîvâs' ta birer kongre. Amâsyâ'da
Görüşmeler yapıp ümîdi aşıladı yurda
Hazırdık; halk zihinsel olarak örgütlenince

Mîsâk-ı Millî Türk milletinin manifestosu
Kabûl edildi; asgarî barış şartlarıydı bu
Türk'ündür sınırları kanla çizilen bu tapu
Verilmez. Bütün dünyâya yapıldı duyurusu

“Vatan bir bütündür parçalanamaz.” Duydunuz mu?
Hatırlatacağız bir daha emeli olana
Çakâla yûh! Ne hâddine kafa tutmak aslâna?
Türk'ün cemâziyelevvelini unuttunuz mu?

Üç cephede; Doğu, Batı, Güney olmak üzere
Örgütlendik; Doğu'da Kâzım Karabekir Paşâ
Batı'da Ali Fuât, İsmet İnönü savaşa
Girdi. Güney'de Refet Bele serdârdı nefere

Savaş sonunda kesin bir yenilgiye uğrattı
On beşinci Kolordu, Doğu'da Ermenistân'ı
Gümrü Ântlaşması yeniden Kârs'ı, Ardahân'ı
Ârtvîn, İğdîr ve Bâtûm'u toprâğımıza kattı

Güney'de; Sütçü İmâm ve Ali Sâip Bey gibi
Kahramanlar düşmanlarla mücâdele ettiler
Başarıya ulaştı Türk direnişi. Gittiler...
Belli olmuştu bu toprâkların gerçek sâhibi

Yunan kuvvetleriyle TBMM arasında
Birinci İnönü Muhârebesi yapılmıştı
Yûnân ordusu birinci duvâra çarpılmıştı
Gâlip geldi “Düzenli Ordu” savaş sonrasında

Hâlâ râhat durmuyordu; Ânkarâ'ya ulaşır
İsrârla TBMM'yi dağıtmak istiyordu
Fakat her atağında biraz daha bitiyordu
Ve çekildi, bazı hayâllerleriyle vedâlaşıp

Son gücüyle Eskîşehir-Kûtahyâ'ya yöneldi
“Belki buradan zaferle dönerim, olabilir!
Hem bir ordu üst üste nasıl zafer alabilir?”
Türk geri adım attı, Yûnân'a bir güven geldi

Türk ordusu Sakaryâ Nehri'nin doğusuna set
Çekecek, sath-ı müdâfaaya geçilecekti
Ve o satîh bütün vatandı. Kan içilecekti
Bozulmayacaktı hat. Ya ölüm ya gâlibiyet!

Türk kurtuluş savaşının Melhame-i Kübrâ'sı
Sakaryâ meydân muharebesi, o çetîn savaş
Duruyor gövdeler hep yan yana, baş üstünde baş
Sâğ kalan taşıyor; ya süngü, ya mermi yarası

KATRAN KALEM

Amansızca tam yirmi iki gün ve gece sürdü
Yüz kilometre uzunluğunda etti cereyân
Ve başarısız oldu her taarruzunda düşman
Ordumuz dağılan Yunan ordusunu süpürdü

Böylece savaşın kazanılacağına olan
İnâncı daha da arttı Türk milletinin. Gayrı;
Dünyada büyük yankı uyandırdı bu başarı
Ve bu başarı açtı askerî, siyâsî alan

Yirmi altı ağustos bin dokuz yüz yirmi iki
Yunanistan'a karşı başladı “Büyük Taarruz”
Beş günlük bir güreşti; düştü yere, vurduk omuz
Kim gelse yıkardık, ordumuz çok kuvvetliydi ki

“Ordular, ilk hedefiniz Akdeniz'dir!” der, bize
Mustafa Kemal Paşa, durur muyuz? On Üç Eylül
Sabahı İzmir'e doğru ilerledik. Gözü kül
Ordularımız Yunanlıları döktü denize

Mudanya Ateşkes Antlaşması'yla Türk ve Yunan
Savaşı sona erdi. Lozân Barış Ântlaşması;
Oldu Yeni Türk Devleti'nin delîli, şemâsı.
Oldu “Yirmi Dokuz Ekim'de” Cumhuriyet i'lân

Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde ilk
Modern bir devlet olma yolunda adım atıldı
Yeni bir çağın açıldığı yirminci yüz yıld
Kayıtsız ve şartsız milletin oldu egemenlik

Edebî der: İ'lânına giden yolda yorulduk
Savaşlar oldu, kolay kurulmadı Cumhûriyet
Yıkıldı imparatorluk, kuruldu ûlûs devlet
Artık padişahdan değil halktan sorulur olduk

İhsan Fatih POLAT/(OZÂN EBEDÎ)

CUMHURİYET KÖŞESİ

KÜLLERİNDEN DOĞAN IŞIK: CUMHURİYET

Bir ülkenin kaderi, çektiği çileler bazen tek bir sözcük ile anlatılır.

Cumhuriyet...

Cumhuriyet kelimesinin içinde yıkımlar, savaşlar, açlık, ölümler, kayıplar...

Hepsinin izleri vardır. Ama aynı zamanda umutla yeniden kurulan bir hayatın, küllerinden yeniden doğan bir halkın inancı, kayıplara rağmen pes etmemek de vardır.

Cumhuriyet rejim olmaktan ziyade halkın kendi sesini keşfedildiği; kendi iradesini toprağa, gökyüzüne, geleceğe aktarabildiği bir yaşam biçimidir.

Bizler, tarihin en karanlık, en korkunç günlerinden geçerek bu aydınlık günlere ulaşabildik. Yakılıp yıkılan şehirler, parçalanmış umutlar, susuz ve aç kalmış çocuklar, evlatlarını toprağa veren anne, babalar...

Ve tüm bunların arasında bir avuç insanın yüreğinde yanıp hiç sönmeyen o umut...

İşte o umut, Cumhuriyet'i oluşturan ilk ateşti. O ateş büyüdü, büyüdü. Yangınlara yol açmadı. Ama tersine halkın üzerine güneş olarak doğdu. O karanlık günleri aydınlatan güneş...

Cumhuriyet, bir sabah vakti, halkın kendi gücünü fark etmesidir.

Saltanatın çileli gölgesinde git gide küçültülen, "Sus! Ve boyun eğ!" denilen bir milletin küllerinden doğup kendi adını gür sesle bağırmasıdır.

Cumhuriyet, tarihini kanla yazmış bir milletin "Artık ben konuşacağım." Dediği andır.

Cumhuriyet'in yalnızca geçmişin değil geleceğin de en büyük sorumluluğu olduğu unutulmamalıdır.

Cumhuriyet, her sabah yeniden doğmalıdır. Eğer Cumhuriyet'i koruyamazsak, unutursak, yalnızca onu kutlamalarla anarsak o güneş yavaş yavaş yerini karanlıklara bırakır. Çünkü:

Cumhuriyet tarihsel bir kazanım değildir sadece. Bir anlaşılması gereken bilinç halidir.

Bugün bizlere düşen en büyük görev; bu bilinci canlı tutmaktır. İki

Cumhuriyet, herkesin dil, din, ırk fark etmeksizin eşit olmasıdır.

Cumhuriyet, herkesin özgür olmasıdır.

Cumhuriyet, biz kadınların sesidir; çocukların şen kahkahalarıdır. Gençlerin umudu, hayalleridir.

Cumhuriyet, hiçbir zincirin halkın iradesinden güçlü olmadığını gösteren en büyük yönetim biçimidir.

Cumhuriyet bize armağan edilmiş bir güneş olmaktan daha çok bizden sonraki nesillere emanet edeceğimiz sönmeyecek olan ateştir.

Ve şunu unutmamalıyız: O ateş sönerse, yalnız biz susmayacağız; tarih susacak, geleceğimiz susacak, umutlarımız susacak.

Ama o ateş yanmaya devam ederse; bu topraklarda özgürlük, eşitlik, insan onuru hep yeşerecek.

Cumhuriyet işte budur:

Bir milletin küllerinden doğan ve hiç sönmeyecek ateş.

Büşra ERALTUĞ

CUMHURİYET KÖŞESİ

Cumhuriyetin ilanı... Peki bu sadece takvimden bir gün müydü, yoksa koca bir toplumun yeniden doğuş çabası mı? 1923'te Türkiye'nin karşısında duran manzaraya bakınca, aslında bu sorunun cevabını bulmak zor değil.

Savaşlardan yorgun düşmüş, topraklarını ekemeyen, çocuğunu okutamayan, geleceği belirsiz bir halk... Cumhuriyetin gelmesiyle bütün bunlar bir anda mı değişti? Elbette hayır. Ama en azından bir yol açıldı ve o yolda ilerlemek için cesaret gerekiyordu. Köylünün derdi belliydi: toprak işlenmiyor, hayvan sayısı azalmış, ürünler yetersiz. Şehirlerde ise ekmek kuyruğuna giren insanlar yeni kurulan devletin vaadini sorguluyordu. “Gerçekten bu yeni düzen bize refah getirecek mi?” diye soruyorlardı belki de. Ama diğer yandan, savaşın ortasında bile özgürlük için mücadele eden bir halk neden barış zamanında ayağa kalkmasındı?

En büyük meselelerden biri eğitimdi. Halkın çoğu okuma yazma bilmiyordu. Peki böyle bir toplum kendi geleceğini nasıl belirleyecekti? Bu soru, genç cumhuriyetin önüne konmuş en ağır yüklerden biriydi. Yeni okullar açıldı, öğretmenler köylere gönderildi ama işte o köylerin yolları bile çoğu zaman çamur içindeydi. Bir öğretmenin köye ulaşması bile günler alıyorsa, eğitim devrimi ne kadar hızlı gerçekleşebilirdi? Bir de alışkanlıklar vardı...

Yüzyıllardır süren saltanat düzeni bir günde unutulabilir miydi? Elbette hayır. Bazıları için cumhuriyet umut dolu bir başlangıçtı; bazıları içinse belirsizlik, hatta tehdit. Bu yüzden isyanlar çıktı, tartışmalar yaşandı. Ama belki de her büyük dönüşümün bedeli buydu: dirençle ve şüpheyile mücadele etmek.

Kadınların rolü ayrı bir meseleydi. İlk kez kamusal alanda görünür olmaya başlayan kadınlar, “Bu toplum buna hazır mı?” sorusunu da beraberinde getirdi. Cevap her yerde aynı değildi. Kimi şehirlerde kadınların eğitime ve iş hayatına katılımı alkışla karşılanırken, kimi köylerde gelenekler sert bir duvar gibi karşılarına dikildi. Fakat yine de o duvarların ardında yeni bir nesil büyümeye başladı. Cumhuriyetin kuruluş yıllarına bakarken bir mucize beklentisine kapılmak kolaydır. Oysa gerçek çok daha yalındı: yoksulluk, yorgunluk ama aynı zamanda umut. İnsanların aklındaki en büyük soru belki de şuydu: “Acaba çocuklarımız bizden daha iyi bir ülkede yaşayabilecek mi” ve işte bütün çaba da bu soruya “evet” diyebilmek içindi.

CUMHURİYET KÖŞESİ

Bu Vatana Nasıl Kıydılar?

"Günü gelir sualiniz sorulur:

"Beyler bu vatana nasıl kıydınız?"

Nazım Hikmet'in bu dizeleri, yalnızca geçmişin değil, bugünümüzün de aynasıdır. Her çağ kendi muhasebesini ister; geçmişin hataları, bugünün sorgulamasıyla anlam kazanır. Cumhuriyet, bir milletin kendi kendini onurlandırdığı, özgürlüğün ve eşitliğin temellerini attığı bir tarih kesiti olarak doğdu. Ancak bir bakıyoruz ki, aradan geçen yüz yılda, o ideallerle bugünün gerçekleri arasında derin bir uçurum var.

Cumhuriyet'in kuruluşunda en değerli olan neydi? Sadece bir devlet biçimi değil, bir düşünce, bir vicdan, bir ahlak hâli. Mustafa Kemal'in önderliğinde şekillenen bu ideal, halkın eğitimi, kadının toplumsal hakları, hukuk ve eşitlik üzerine kurulu bir ütopyaydı. Bugün geldiğimiz noktada, o ütopyayı hatırlamak, sanki uzak bir hayalin fotoğrafına bakmak gibi. Bir yanda hâlâ eğitim reformları ve özgür düşünce için verilen mücadeleler, diğer yanda siyasetin ve gündelik yaşamın küçük hesapları arasında sıkışmış bir toplum...

Nazım'ın sorduğu "Beyler bu vatana nasıl kıydınız?" sorusu yalnızca bir hesap sorma değil, bir vicdan çağrısıdır. Ve bugün, bu çağrıyı duymayan kimse kalmadı mı sanıyorsunuz? Elbette hayır; ama sorunun sesi çoğu zaman gürültü arasında kayboluyor. Yıllar boyunca biriktirdiğimiz kırılganlıklar, ihmal edilmiş idealler, kısa vadeli kazançlar uğruna terk edilen değerler... Bunların her biri, bir vatana kıyılmışlığın sessiz tanıklarıdır.

Geçmişten bugüne, tarih bize öğretir ki, bir toplumun kaderi yalnızca liderlerinin değil; bireylerin vicdanına, ahlaki duruşuna bağlıdır. Cumhuriyet, sadece bir hükümet biçimi değil, aynı zamanda bizden her gün hesap sormamızı isteyen bir çağrıdır. Bugün hâlâ o çağrıya cevap vermek, kendi sorumluluğumuzu hatırlamakla mümkündür.

Ve işte tam burada, tarih ve kültür arasındaki çizgi belirginleşir. Atatürk'ün, Nazım Hikmet'in, Halide Edip'in düşünceleri birer fenerdir; karanlık zamanlarda yolumuzu aydınlatan. Ama fenerin ışığını görmemek, görmezden gelmek de mümkündür. İşte o zaman, geçmişin suçunu üstlenmek yerine, bugünün ihmallerine yenik düşeriz. Cumhuriyet Bayramı'nı kutlamak yalnızca coşku değil; sorgulama, hatırlama, vicdanın sesini dinleme zamanıdır. Her birimiz, bu vatana nasıl kıydığımızı, ya da kıyılmasına izin verip vermediğimizi düşünmeliyiz. Çünkü unutulmamalıdır ki; tarih, sadece yaşananları değil, göz yummaları da kaydeder.

Sonuç olarak, Nazım'ın sorusu hâlâ canlıdır: Beyler, bu vatana nasıl kıydınız? Ve biz, sorunun cevabını verirken kendi vicdanımızla yüzleşmekten kaçamayız. Her adım, her seçim, her sessizlik bir muhasebedir. Cumhuriyet, bizden yalnızca bir bayram kutlaması değil; her gün yeniden düşünmeyi, her gün yeniden sorumluluk almayı bekler.

Damla ÖZEREN

KATRAN KALEM

BOZMA (DAN) YAPBOZ

Sonradan eklenmiş imgelerle sevdin beni
Eğreti eklemlenmiş.
Pişkin zannedilmiş yanık
Ve pişkince sevdin beni.
Takma isimle yazılmış bir makale
Yerini bulmamış hem muhtevâsı
Ödünç, yakışksız.
Buluntu bir sevgi seninki;
Tarihi geçkin,
Farkındasızlık.
Hani taze kahve kokusu?
Daktilo sesi, çılgın otoportreler?
Şenlikli bir kabare, müzikal tiyatro, türkü,
İnanç dolu bir oratoryo,
Nerede evlerimizdeki Anadolu kokusu?
Zikir içerikli hareketler nerede?
Allah için.
Biliyorum; yok artık ne arzu ne arzuhalçiler
Kalmadı zevkle takip edilesi fersude bir
fotoroman.
Konuşma balonları teker teker patladı.
Hava kaçırdı düşünce baloncukları;
Düşünce yere.
Yok şimdi; biliyorum
O usturuplu hikayeler, o şiirler, o sözler.
Kaliteleri kaldı yalnızca anı hafızalarımızda.
Yazısız karikatür ustaları birer birer öldüler.
Çizilmiyor şimdi o ayrıksı eskizler.
Rağmen halis sevgi çok var zannediyordum
ancak
Yüreğinde yer bulmayan bir duygu.
Şanssızlığım yankılanıyor.

Çok ucuz bir mizahla sevdin beni
Gülünç ama komik değil; bezenti.
Vasat bir stand-up komedisi bu sendeki salt.
Sahte kahkahaların saf tebessümleri can
evinden vurduğu.
Tutma bir modayla uyuşmak için sevdin beni
Kırınç değil; iğrenç.
Relaks değil; gevşek.
Bir bayatlık var beraber bulunduğumuz
odaların havasında.

İkram edilmiş zehir olsa içerdim has sevdanın
elinden.
İçilmiyor; şebeke suyu
Hem arıtılmamış, kireçli.
Faraza sevdin beni
Yok sevginde alelâde bir şiirdeki incelik bile!
Gıcıklık bol, taklit gırla, kötü kopya fazla,
vesaire.
Parçaları eksik bir yapboz var tam orta
yerimizde.
Adi bir yapıştırıcı kullanılmış çarpık bir sevi.
Eğreti, özentî.
Eklemlenmiş imgelerle yazıyorum şimdi sana
bu şiiri.

Hikmet NAZLI

KATRAN KALEM

Şiir

Şimendifer Boyu
Gümbürder gelir
Gümbürder gider
Nereye bu gidiş?
Nereye şimendifer?

Fersiz yüzler
Tahammül sınırındakiler
Mutlu âşıklar
İş çıkışı yorgun argınlıklar

Boş istasyon Sıhhiye
Belkeyiş gümbürdesin diye
Gümbürdesin gelsin diye
Hızla gelip önümüzde dursun
Diye
İşte geldi ve durdu yine dolu
Fakat az bu sefer nefeslik yer var

Varılacak boş bir ev
Yol boyu içilecek sigaralar
Ve ağrılar gün boyu
Belki de ömür boyu
Şimendifer boyu düşünceler
Kafamda istasyon gezer
Ve bir katre şimendifer
Yürürken duman salar geceye
Sonunda kabre çıkacak yolun
Kıvrımları beni yalnız anlayacak
Bu şehrin kaldırımları

Furkan DEMİR

KATRAN KALEM

ZİHNİN KIYISINDA

Kendi içimde yankılanan odalar var,
Sesim bana yabancı,
Bir aynada kırılmış yüzler gibi
Her parça başka bir ben.

Sorular, sabaha kadar uyumayan kuşlar,
Kanat çırpıyor göğsümde.
Düşüncelerim;
İnce bir ipte yürüyen cambaz
Her adımını kaygıyla tartıyor.

Bazen içim bir laboratuvar,
Duygularımı deney tüplerine koyuyorum,
Hangi renk daha ağır basar diye.
Öfke kırmızıda köpürüyor,
Hüzün maviye doğru akıyor.

Ama sonra,
Derin bir sessizlik geliyor
Bir terapist gibi,
Hiç konuşmadan sorular soruyor bana.

Kendi zihnimin kıyısında oturuyorum,
Dalga geçiyor üstümden düşünceler,
Ve fark ediyorum:
İnsan, en çok kendini anlamaya çalışırken
Yoruluyor.

KATRAN KALEM

TAM YANINA

Önünde eğildim
Oyunu kuran oyundu
Bense bir yoktum
Bir yoktum
Bir daha yoktum
Ve hep de yoktum
Kızgındım kurallara ,olanlara
Ağır
Yaşamak
Ağır
Ölüm
Bir başkasının olunca
Oysa gelse bana
Nolurdu o gün
Erer miydim muradıma
Geçer miydi tüm gökteki o kara
Annem ağlar mıydı arkamdan çokça
Veya gömerler miydi
Beni
Tam babamın yanına

Betül

SoS

İnsanlık tarihinin korkusuzca tutulan bir kaleminden çıktığı bariz ve
ait olmamaklığım oraya,
duvarlarda fotoğrafı olabiliyor herkesin
karışmaksızın işlevleri, en sıkıcı
en büyükleri, ezici gölgeleriyle üzerimde
ve oraya dalmaksızlığım hayal paletlerimle
belki birkaç kelime üretebilirim diye
yaşlı gözükmelerim saçma bir berberin dilinde, yaslanıyorken
koltuğum
böylesi bir belirsizliğe uyumlu olsa
ne olur bitişler, başlayamamışız bile çirkinliğimize,
bu hep geriye gitmeklik
bu komikliğimin içte kalışı, hep zarar
belki de ...
Özgür bir yaltaklık işte düşünmeye
tüm potansiyeller yıkılmaya mahkum.

Fatih ÖZEL

KATRAN KALEM

Şiir

Dostum hani diyemesin an gelip
Kargayla dost olup gül uzatmasın
Elinde kalmadı, yattı yan gelip
Bari çalışana dil uzatmasın

Ha bu dağlar menekşe var çiçek var
Nerde ekmek varsa orda emek var
Baksan arılarda bile eşek var
Kıymet bilmeyene bal uzatmasın

Yaz kış emek verdik, kafiyesi var
Yazmış derler ama nafilesini var
Hepsinin el tutan kafiyesi var
Dilenci değiliz, pul uzatmasın

Turan'ım sivrice geldi kelamın
Devraldığın yolda hani devamın?
Sanat pastasında tutmaz kıvamın
Artık kimse gelip el uzatmasın

Sedat TURAN

KATRAN KALEM

YANILSAMA

Ardı ardına sesler yankılanıyor beynimde.
Sessiz bir yankı bu, çarpıyor duvarlarıma.
Bir yansıma işitiyorum tuğla aralarından.
Süzülüyor pencerenin köşelerinden.
Havayla karışıp toz oluyor.
Arabaların arkasına egzoz oluyor.
Bazen bir şarkı herkes duyuyor.
Ben ona karışıyorum, o ayakta uyuyor.
Nefesleniyor, dere boyu akıyor; ırmak oluyor.
Bir üçgene hapsediyor beni, sivri kenarlarını
aşamadığım.
Çıkmak isteyip yine çıkamadığım.
Süzülecek bir pencere bulamadığım,
keskin kenarlı bir üçgen.
İşte üçgene karışıyorum şimdi de.
Bu yankıların hepsi bir yanılısamadan mı ibaretti?
Anlam veremiyorum, öfkeleniyorum belki de.
Öfkелendikçe duruluyorum, fiziksel bir duruş bu.
Kirlenmiş fikirlerimi ellerimle duruluyorum.
Artık ben de üçgenim, keskin kenarlarım var.
Dokunanı kanatıyor, sonra pişman oluyorum.

İremsu VERGÜL

KATRAN KALEM

MİTRALYÖZ

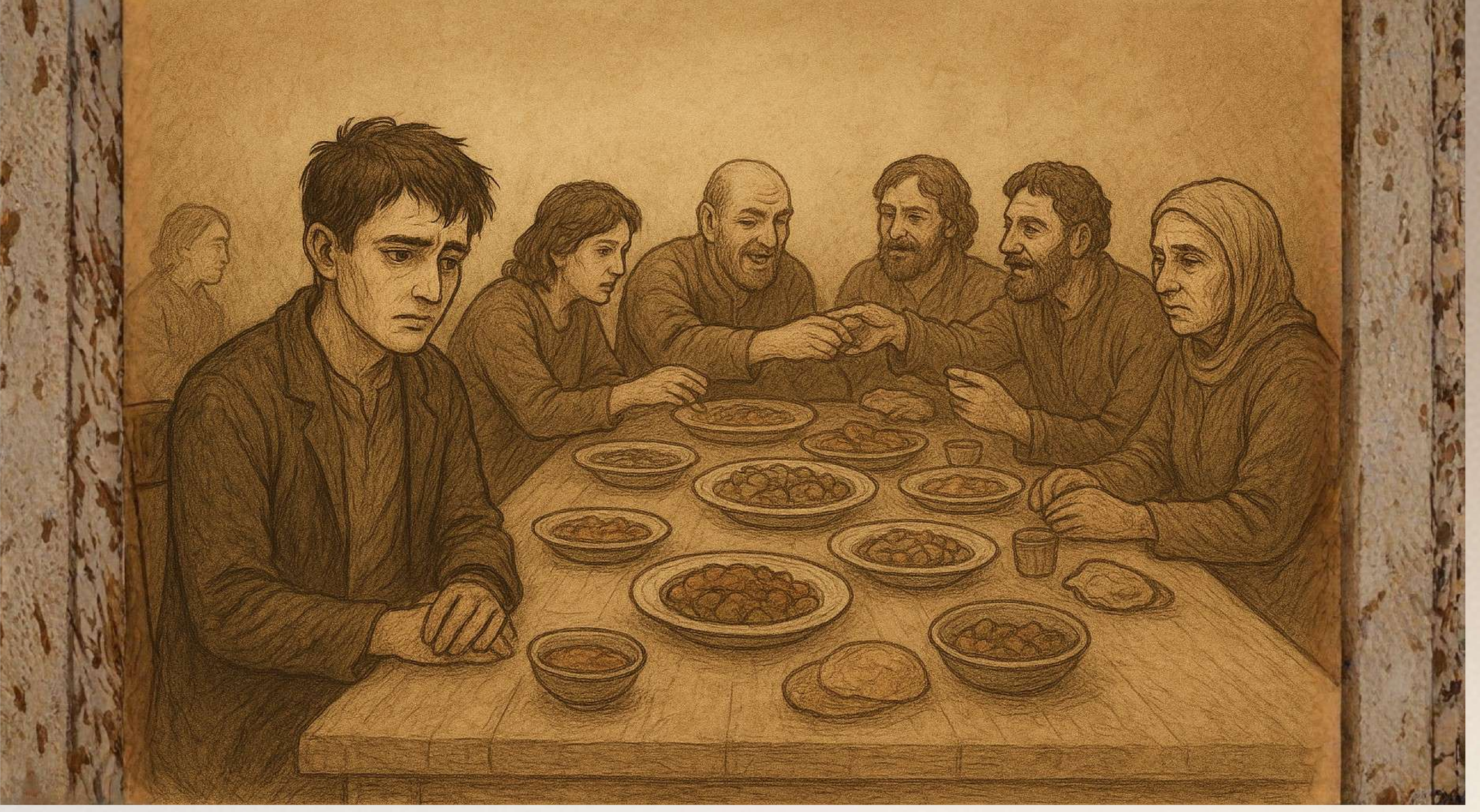
Kafkasın soğuk dağlarında mitralyöz
Karşıda vicdansız katiller
Bizde Türkistan Türkleri
Elimizde sadece bir kılıç
Tüfeğimiz bile sınırlı sayıda
Ama başımızdaki Enver Paşa !

Başında siyah bir kalpak
Yüzünde Türk Bıyığı
Üzerinde yamalı bir kılıç
Türklüğü gibi keskin
Bir aslan gibi başımızda
Herkesin donduğu coğrafyada

Bir gün hüznün çöktü bu dağlara
Kocaman bir mitralyöz
Herkesin üstüne saydırıyor
Derken büyük bir kılıç çıktı
Koşa koşa gidiyor
Adım attıkça adımını daha da büyüyor
Mitralyöze karşı kılıç savuruyor
Derken kurşunlar Enver'e geldi
O yere düşünce toprak kanını almaz oldu
7 gün yağmurlar susmaz oldu
Güneş ortaya çıkmaz oldu
Şehit olarak gitti Kahraman Enver Paşa
Geriye zulüme uğrayacak olan Türkistan Türkleri kaldı

Nihal Enver

HASBİHAL

(On beş sene önce buradan, yani denizden bir nebze uzak ve gri bir şehirde aynı yemeği aynı lezzetle yemişliğimin hatırına bir minnet yazısıdır.)

Tanrım, kadim metinlerin ulu yalvaçlarının dediği gibi bu lezzetli nimetlerle dolu sofrayı sen kurduysan eğer, sana minnettarım. Natamam diyemesem de tamamlanmayanların sınav olma hasebine duyduğum saygıyı bizzat iletmek ister, natamam diyebileceğim bu sofraya için teşekkür ederim. Sofra edebine olan saygımdan sebep bugün yine masanızdayım. Biraz aç kalktım, yine mahcubiyetimi bilmenizi isterim. Her şey her zamanki kadar söylendiği gibi lezzetli ve biz tarihten kalma alışkanlığımızla homurdanmaktayız. Ama ben bilmenizi isterim ki hiçbir hoşnutsuzluğum bulunmamaktadır. Yalnızca iştahım kaçtı bu dünyadan. Eğer bir dua hakkım varsa, bana yeniden iştahımı bahşeder misiniz? Etmemekte de haklısınız ve bir hoşnutsuzluk dile getirmeyeceğim. Lakin dediğim gibi, var olan masanızdan manzaralar kaçırmakta iştahımı. Bir öfke meselesi değil, bir merak. Başkasının tabağına tükürüp, bir başkasının tabağından aş aşırıanlarla neden aynı masadayız? Onlara rağmen masada olmak zorunda mıyız? İzninizle iştahımız kaçtı. Bazılarımız kalkabilir miyiz? Ve sizin izniniz dışında masadan kalkmanın büyük günah olması sebebinin sorabilir miyiz? Tanrım, bahsedildiği gibi bu masa sizinse, masadan esintilerle sorularımı kendi içimde cevaplayacağım. Lakin iştahımı uzatır mısınız?

Böyle oturdukça hadsiz öfkem mükemmel masanıza zarar verme güdümü canlandırıyor. Şimdiden kırıp döktüklerim için özür dilerim. Bu güne kadar masanızda olmaktan fazlasıyla mesudum. Elmayı ben yemedim lakin birkaç tabak ben kırdım. İzninizle, iştahım geri gelmeyecekse ben edebimle kırıp dökmeye devam etmeden kalkabilir miyim?

SEZER ATAÇ

A,B Sıralı İkili Olmak Üzere...

A: Kare karpuzların nasıl yetiştirildiğini biliyor musunuz, B?

B:Evet, az çok biliyorum. Henüz olgunlaşmamışken, özel tasarlanmış kare kutuların içine hapsediyorlar. Büyüdükçe de kaçınılmaz olarak o kutunun şeklini alıyor.

A:Peki, sizce bizim asıl şeklimiz ne? Malum, şu an birçoğumuz hayatta dört köşe olmuş durumdayız. Acaba gerçekte neydik? Özümüzdeki şekil neydi?

B:Biz mi dört köşeyiz? Bunu neden düşünüyorsunuz?

A:Şöyle açıklamak isterim: Ben Tanrı'yı -veya o yüce varlığa hangi ismi vererseniz verin- bir nevi kare karpuz yetiştiricisine benzetiyorum. Farkında mısınız, düşünce dünyamız neredeyse sınırsız, sonsuzluğa uzanan bir derinliğe sahip. Fakat içine doğduğumuz bu fiziksel dünya, inanılmaz derecede sınırlı. Sınırsız bir iradeyi, sınırlı bir dünyaya hapsedmek... Bence bu bir zulümdür. Lakin, belki de en anlamlısı ve en güzeli de bu zulümdür. Sanat da tam olarak bu çatışmadan, bu sıkışmışlıktan doğar.

B:Kare karpuzdan bahsediyordunuz...

A:Ah, evet. Demek istediğim şu: Biz de büyüyörüz ve Tanrı; bizi bu sınırlı, kurallarla çevrili "dört köşe" dünyanın içine yerleştiriyor. Büyüdükçe bu kalıba uyum sağlıyor ve onun biçimini alıyoruz. Kendi öz şeklimizin ne olduğunu asla bilemeyiz. Çünkü onu görmenin tek yolu büyümekten geçiyor; büyümek ise bu dört köşeli kalıba girmek demek. Nihayetinde karşımıza iki seçenek çıkıyor: Ya bu kalıba girip bir kimliğe bürünürüz, ya da hiç büyümeyip toprağa kök salar, "olamamanın" ve kimliksizliğin ağırlığında kaybolup gideriz.

B:Hakikaten ilginç bir benzetme... Ancak bana kalırsa Tanrı sizi çok daha sıkı bir kutuya hapsedmiş olmalı,

A. Neden kendinize sürekli sadece iki seçenek sunuyorsunuz? "Ya köle gibi yaşayın, ya da özgür olmak uğruna ölün." Asıl zulüm bu değil mi? Bu zulmü uygulayan Tanrı değil, kendi zihninizdir. Hem, Tanrı dediğiniz şey, belki de içinde yaşadığımız bu sistemin ta kendisidir; bunu da başka bir konuşmaya erteleyelim. Unutmayın, karpuz her mevsim yetişmez. Siz hiç tohum olmadınız mı?

A: Tohum iken şeklimi nereden bilebilirim? O zamanlar sadece bir potansiyeldim. İçimde, dallara, yapraklara, belki bir meyveye dönüşecek bir talimat vardı sadece. Şekil dediğiniz şey, ancak dış dünyayla - toprakla, suyla, kutunun duvarlarıyla- temasa geçince ortaya çıkmaz mı? Benliğimiz de ancak bu "dış etkenlerle", yani toplumla, kurallarla, acılarla çarpıştığımızda biçimleniyor. Belki de asıl trajedi, kutunun şeklini aldıktan sonra, içimizdeki o ilk talimatı, o 'ilk kodu' unutmuş olmamızdır.

A,B Sıralı İkili Olmak Üzere...

B: Unutmak mı? Yoksa hiç okunamaması mı? Bir tohumun içindeki o talimat, onun sadece ne olabileceğine dairdir. Bir çınar tohumu, çınar olacağını bilmez; sadece çınar olma potansiyelini taşır. Sizin "şekil" diye tutturduğunuz şey, belki de hiç var olmadı. Belki de sadece bir süreçsiniz. Büyüme, değişme, dönüşme süreci. Siz ise bu akışı dondurup, ona bir 'şekil' adı vermek istiyorsunuz. Bu, nehri durdurup "İşte bu, sen busun!" demek gibi. Nehir sürekli akar oysa.

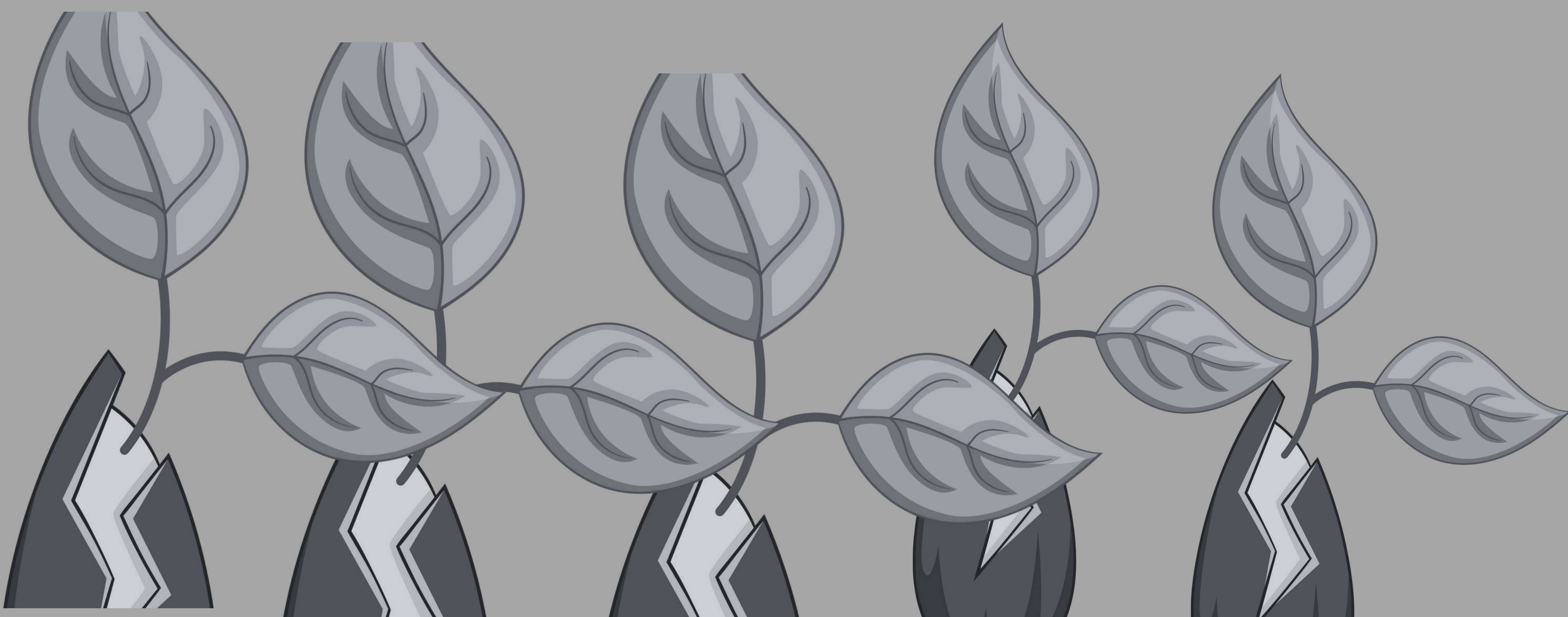
A: Peki ya içimdeki o sızı? O, hiçbir kalıba sığamayacağını hisseden, sürekli bir şeyleri yırtıp atmak isteyen o tarifsiz özlem? Bu, o ilk talimattan bir yankı değil de nedir? Bu, bir karenin içinde sıkışıp kalmış bir dairenin çılgınlığı olamaz mı? Belki de şeklimiz tam da bu uyumsuzluktan, bu huzursuzluktan ibarettir. Kimlik dediğimiz şey de bu uyumsuzluğa giydirilmiş geçici bir elbiseden başka bir şey değildir.

B: Mükemmel! İşte şimdi kutuyu kırmaya başlıyorsunuz. O 'sızı' dediğiniz şey, sizin gerçek doğanız olmasa bile, en azından verili olan şekle boyun eğmediğinizin kanıtıdır. Belki de Tanrı'nın -ya da sistemin- yaptığı en büyük 'lütuf', bu kutuyu o kadar da mükemmel yapmamış olmasıdır. Çatlaklar var. Işık sızıyor içeri. Rüzgarın sesini duyabiliyorsunuz. Sizin 'zulüm' dediğiniz, aslında bu çatlaklar sayesinde farkına vardığınız özgürlük arzunuzdan başka bir şey değil. Karpuz yetiştiricisi, kusursuz bir kare istese, çelikten bir kutu kullanırdı. Oysa bize verilen kutular tahtadan; çürümeye, çatlamaya ve içinde taşıdığı hayatın gücü karşısında kırılmaya mahkum.

A: Öyleyse biz, çatlaklarından ışık sızan kutuların içinde, kendi şeklini arayan karpuzlar mıyız? Büyüme çabamız, aynı zamanda kutuyu zorlayıp onu genişletmek, belki de bir gün onu tamamen kırmak mıdır?

B: Belki de... Ama dikkatli olun. Kutu, sizi sınırladığı kadar korur da. Onu kırdığınız anda, artık bir 'karpuz' olarak tanımlanıp raflarda yerinizi alamazsınız. Belki de amaç, kutuyla savaşmak değil, onunla birlikte büyüme, onu dönüştürmektir. Tıpkı bir ağacın köklerinin, sert kayaları yumuşatıp onlarla birlikte bir şekil bulması gibi. Sonuçta, en güzel şekiller, bazen en katı sınırlara rağmen değil, onlarla birlikte var olur.

Nuray YAY

KATRAN KALEM

Gönül

O ele ağlıyor sen ise ona
Bu senin ettiğin iş midir gönül
Şu kısa ömründe yaklaştın sona
Ardından ağlatmak iş midir gönül

Bakarsan hayatı zaten çileli
Gülmemiş dünyaya geldi geleli
Ne oluru belli, olmazı belli
Düşleyip uyumak iş midir gönül

Bir kez sevdalanıp yanmış birine
Onu atıp beni koymaz yerine
Yaram her gün iner daha derine
Derman onda sanmak iş midir gönül

Bilirsin çok çektim sevda elinden
Mustafa'yım saramadım yari belinden
Birkaç tel isterim güzel zülfünden
Nasipte koklamak var mıdır gönül

Mustafa ÇINAR

KATRAN KALEM

Garantici

Fazla konuşmamalı, göze batmamalı; yoksa hayat ellerinden kayıp gider.

Söylediğin tek bir söz, tüm gençliğini heba eder.

Susmalısın.

Hayatını öyle bir garanti altına al ki, cesaretin kalmasın.

Esaret, çelikten bir kelepçe olsun ellerinde.

Ama yine de merak etme, hayatın güvende.

Kapa kulaklarını çevrende olup bitene.

Zaten bencil değil misin özünde?

Önemli değil tüm bunlar, merak etme.

Kabuğuna çekil, sakince bekle.

Sen yoluna bak, onları izleme.

Mükemmellik: Uçurumda bir yaşam,

vicdanını susturup nefes alabilirsen.

Uçurumda manzara muhteşemdir,

bakışlarını aşağıya indirmezsən.

Ama eğer sesler duyarsan ve gözün kayarsa

o aşağıda can çekişen,

kimi düşen, kimi tırmanmaya çalışan

insanlarla göz göze gelebilirsin.

Sana verilen öğütlerle örülmüş o garantici kişiliğin,

belki de tam o an,

sorgulamayı öğrenir.

Hayat, yalnızca ipek kâğıtlardan ibaret olmayabilir.

KATRAN KALEM

Uzun Süre

Yağmurun hançerini, sessiz bir gecede yedi gözleri.
Uğultular; düşüncelerini sardı, düşünceler dudaklarını esir
aldı.
Dokunamaz oldu anılara, maskesi her yere dolandı.
Uzanamaz oldu aynalara, yansımaz oldu vücudu.
Karanlık, her yerdeki tek dostu, acı her anı oldu.
Ninniler söyledi yaşlılara, yalvardı küçük vücutlara.
Tek arzusu tek dayanağı fısıltı, duyulmaz oldu.
Sardı kollarını ölüme, ufak bir his için kahkahalar attı.
Koşma sürün! Diyen haykırışlarla boğuldu.
Uzun süre dayandı, Uzun süre ...

Bulut

Esrimek İsterim (Sûz u Sekr)

Ne sarây u ne hân,
ve hattâ — bi-hürmet-i mâsivâ —
bir hırka dahi değil murâdım.
Nâr u zemherîr içinde,
ben ancak sekr isterim,
mestî-i lâ-mekân,
vecd-i lâ-zamân,
ben ancak esrimek isterim.
Ben ki deryâ-yı fenâda bir katreyim,
şeb-i hicrânda yanar nurumun sûreti.
Ne ten kaldı ne cân,
her şey “Hu”nun perdesinde eridi.
Dostun nefesiyle yandım,
külüm gül, ismim sır oldu.
Her an bir ben eksilir,
her an bir Sen doğar,
ey yâr-ı bî-nihâyet!
Ve bilsin cihan:
Fahişe olmuş bu dünyada,
Afrodit’in oyuncağı olmayacağım.
Zira ben altınla değil, yanışla süslenirim;
tenin vaadiyle değil, ruhun sükûtu ile doyurum bulurum.
Ne cennet ne cehennem —
her ikisi de bir hayâldir.
Ben yalnız,
aşkın esrârında
esrimek isterim.

KATRAN KALEM

Yokluk Kadar Var

bir sigara yaktım,
sonra unuttum külünü.
zaman, bileğimde sıkışıp kaldı.
ne ileri, ne geri.
içimde büyüyen bir ağırlık var,
adı yok.
belki senin adını taşıyor,
belki adınla hiç ilgisi yok.

birileri geçiyor önümden,
adımları yankılanıyor içimde.
biri gülüyor, biri ağlıyor.
herkes bir hikâye bırakıyor ardında
ama hiçbirinin sonu yok.
belki sonuna varanlar var.
belki de sonla alakası yok.

ben de öyleyim işte,
başladığım cümlelerin ucunu bırakıyorum.
kelimeler anlam aramıyor artık,
anlamın kendisi yok.
belki bazılarına çok şey hatırlatır.
belki bazıları

yokluk kadar var bir şey bu,
ne dolu ne boş.
belki bir gün
bir köşede tamamlanırım.
belki de tamamlanmamak
en çok bana yakışır.

KATRAN KALEM

BU DÜNYA

Bu dünya
Benim dünyam
Bizim dünyamız
Bu dünya
Benim ülkem
Benim şehrim
Bizim memleketimiz.
Ve biz;
Sekiz milyarlık bir aileyiz
Birbirimizi seven
Birbirimizi öldüren.

Yunus İDE

KATRAN KALEM

Ütopya

Bir düş kurdum...

herkesin kırılğan yanlarının görünür olduğu,
kimsenin kimseyi incitemediği bir yer.

Orada kalpler cam değil,

ışıkla örülmüş;

her söz,

birinin ruhuna dokunmadan önce
sevgiyle tartılır.

Küçük çocuklar

bulutlardan merdiven yapar göğe,

yaşlılar gülümserken

ellerinden umut taşar.

Sokaklarda şarkılar çalınır,

kimse acele etmez,

kimse kimsenin kalbini yarıştırmaz.

Orada insanlar

birbirine değil,

kendilerine yetismeye çalışır.

Hadi gidelim,

belki herkes gibi mutlu oluruz,

ya da sadece sen olursun...

Eğer orası bize göre değilse,

geçeriz başka bir ütopya —

evrenin milyonlarcası varken

neden biz,

hasretin, acının

ve mesafenin hüküm sürdüğü olana denk geldik?

Arin Sera

KATRAN KALEM

Koskoca Bir Hüsrân

Kafamın içinde onlarca susmayan ses...
Her biri ayrı odadan,
hepsi aynı sözcükleri tekrarlamak üzere.
Bu sefer sadece yalnızlık.

Dipsiz bir kuyunun içinde,
unutulmaya yüz tutmuş anılar...
Aralarında kaybolup giden bir zihin;
içeride ığlıklarım, dışarıda kötü bir film.

Dört duvar arasında sıkışıp kalıyorum,
parçalanıyorum, cevapsız soruların ağırlığıyla.
Gece cesetlere karışmadan,
bir çift gözde durulmak istiyorum.

Ben...
Baştan sona koskoca bir hüsrânım.
Yalnız kalmaya mahkûmum.
Bu hayaller ortasında,
sıkışıp kalan sadece bedenim değil.

İkra Nur GÜRAY

KATRAN KALEM

Şiir

Aldanma toprağım bağım var diye
Üstüne kar yağmaz dağım var diye
Soframda tuzumla yağım var diye
Bugün senin olan, yarın ellerin

Millete tepeden bakan da gitti
Doktora ilacı soran da gitti
Bin sene yaşayan, bir anda gitti
Bugün senin olan, yarın ellerin

Aldanma malımla mülküm var diye
Sırtımdan alınmaz kürküm var diye
Seninse, ölürken bırakmak niye?
Bugün senin olan, yarın ellerin.

Söylenen söz aynı, dil değiştirir
Haklıyla haksızı kul değiştirir
Dünya malı mülkü el değiştirir
Bugün senin olan, yarın ellerin.

Sedat TURAN

KATRANFIL KONUŞUYOR

Güvenlik aşkına, bu kafesin anahtarını neden kimse bana vermedi! Aylardır düşünüyorum, "Güvende olmak için kilitlenmek mi gerekiyor?" Sanki evdeki kuşlarınız da dışarıdaki kedilerden korunuyoruz. Pardon kediler serbest, biz neden kilitliyiz? Bir de "kapanan konular" var tabii. Ah şu kapananlar...

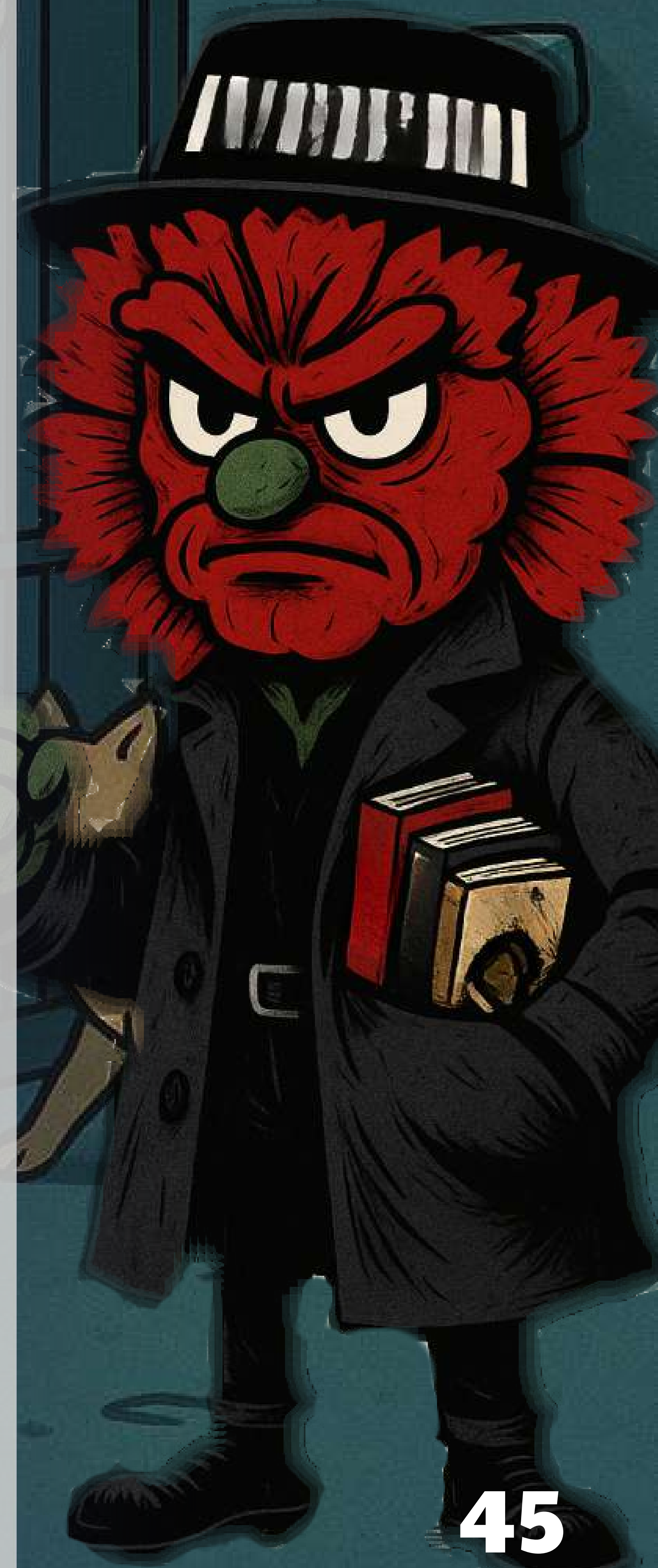
Bu kafeste bir yangın olduğu kesin. Ama yangın alarmı aşırı çalıyor diye "Acaba yangın mı var, yoksa alarm mı bozuk?" diye düşünmekten yangını söndürmeyi unuttuk.

En komiği, her kapanışta "güvenlik" diyorlar.

Güvenlik kameraları bile "Biz ne işe yarıyoruz o zaman?" diye soruyordur eminim. Dostum bir saniye, denetleme kurumları işsiz mi kalacak?!

Her neyse şu alarmı tamir edin...

Güvenlik aşkına!

BITİRİRKEN...

Yine, hem mitler hem de ideolojiler,
toplumun siyasal otoriteler tarafından
manipüle edilmesinde kullanılan araçlar
olmuşlardır.

— Modern Siyasal İdeolojiler, s.11.